

Konzorcij vsebinskih mrež nevladnih organizacij
Slovenije

<http://www.nevladni.info>

Mreža nevladnih organizacij za vključujočo
informacijsko družbo

<https://www.informacijska-druzba.org/>

Ministrstvo za digitalno preobrazbo

Davčna ulica 1

1000 Ljubljana

gp.mdp@gov.si

V Ljubljani, 18. december 2025

ZADEVA: Pripombe na predlog Nacionalnega programa za umetno inteligenco 2030 (NpUI 2030) v javni obravnavi

Spoštovani,

Na podlagi vabila¹ zainteresirani javnosti vam posredujemo predloge in pripombe na predlog Nacionalnega programa za umetno inteligenco 2030 (NpUI 2030). Podajamo tudi splošno stališče glede predloga NpUI 2030 in pričakovanje glede njegovega izvajanja. V predhodnem NpUI 2025 niso bili izvedeni ukrepi, ki so se nanašali na zagotavljanje zaupanja javnosti v umetno inteligenco (v nadaljevanju UI) ter mreženje in koordinacijo NVO pri uvajanju in uporabi UI na nacionalni ravni in ravni EU. Prav tako nista bila vzpostavljena večdeležniška Upravljavska struktura programa in Programski svet za UI za vodenje in usmerjanje nacionalnega programa.

Konzorcij vsebinskih mrež nevladnih organizacij Slovenije (v nadaljevanju Konzorcij VM)² in Mreža nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo (v nadaljevanju Mreža NVO-VID)³ se uvodoma **zahvaljujeta** Ministrstvu za digitalno preobrazbo za udeležbo na delavnici vsebinskih mrež o vsebinah in ukrepih NpUI 2030, ki je potekala 9. oktobra 2025. Hkrati želimo **opozoriti**, da

1 Vir: <https://www.gov.si/novice/2025-11-17-javna-obravnavna-predloga-nacionalnega-programa-za-umetno-inteligenco-2030-npui-2030/>.

2 Konzorcij vsebinskih mrež sestavlja 12 nacionalnih vsebinskih podpornih nevladnih organizacij. Vsebinske mreže združujejo nevladne organizacije z vsebinsko istega področja in izvajajo dejavnosti informiranja, svetovanja, izobraževanja, raziskovanja, zagovorništva, mreženja, promocije in podpore v korist vseh nevladnih organizacij z istega vsebinskega področja na ravni svojega delovanja. Več <https://www.nevladni.info/>.

3 Mreža nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo (Mreža NVO-VID) si prizadeva za kakovostno življenje v informacijski družbi in opolnomočenje ljudi s pomočjo digitalnih tehnologij. Mreža NVO-VID povezuje 24 društev, zvez društev, zasebnih zavodov, fundacij in socialnih podjetij, od katerih jih ima 5 status nevladne organizacije v javnem interesu na področju razvoja informacijske družbe. NVO-VID deluje kot projekt nacionalne vsebinske mreže nevladnih organizacij na področju digitalne preobrazbe in kot subjekt podpornega okolja v skladu s 3. odstavkom 24. člena Zakona o nevladnih organizacijah (ZNOrg). Več <https://www.informacijska-druzba.org/>.

Konzorcij VM in Mreža NVO-VID nista prejela vabila na spletno delavnico ministrstva, ki je potekala 4. decembra 2025 in je bila namenjena javnemu posvetovanju o predlogu NpUI 2030.

Splošno stališče glede predloga NpUI 2030

Konzorcij VM in Mreža NVO-VID **pozdravljata** predlog NpUI 2030 v segmentih, ki se nanašajo na pet strateških ciljev in deset vodilnih načel na področju razvoja in uporabe umetne inteligence (v nadaljevanju UI). Pri slednjih kot posebej pomembne za nevladne organizacije in prebivalstvo **izpostavljata** suverenost, odgovornost, zaupanje, javni interes (človekove pravice), trajnost, kakovost življenja, kompetence, sodelovanje, odprtost in pametno upravljanje.

Pri strateškem cilju SC1: Razvoj zmogljivosti za suvereno in zaupanja vredno UI **podpirata** razvojno usmeritev slovenske UI na podlagi odprtih podatkov, odprte kode in odprtih standardov ter aktivnega vključevanja v pobude, ki krepijo tehnološko neodvisnost Slovenije. V okviru strateškega cilja SC2: Dvig uporabe UI v gospodarstvu, znanosti, kulturi, javnem sektorju in civilni družbi **zagovarjata** spodbude za uvajanje UI v nevladne organizacije, z namenom dviga uporabe UI tako z vidika optimizacije notranjih procesov kot z vidika doseganja družbenih učinkov ter zagotavljanja ustreznih kompetenc za delo z UI. Pri strateškem cilju SC4: Zagotovitev varnosti, odpornosti in obrambe z UI se prav tako **zavzemata** za krepitev družbene odpornosti demokratičnega sistema in posameznikov na vpliv UI, predvsem pred zlonamerno uporabo te tehnologije. Pri čemer podpirata zaščito kritičnega mišljenja, medijske pismenosti in psihičnega zdravja prebivalstva kot vidikov družbene odpornosti.

V segmentu Horizontalnih gradnikov in področij ukrepov sta Konzorcij VM in Mreža NVO-VID **naklonjena** vzpostavitvi suverene infrastrukture, ki bo omogočila cenovno dostopno in varno računalništvo v oblaku za nacionalne potrebe UI, krepila digitalno in tehnološko suverenost države ter omogočala dostop do naprednih modelov UI za vse deležnike, vključno z nevladnimi organizacijami. Kot posebej pomembne **izpostavljata** ukrepe za kompetence različnih skupin prebivalstva (otroci, mladi, delovno aktivni, starejši) za uporabo UI ter ukrepe za enakost dostopa in vključujoče kompetence za ranljive skupine. Prav tako **odobravata** razpise za nevladne organizacije, da bodo lahko izvajale aktivnosti informiranja in ozaveščanja javnosti o prednostih in tveganjih UI za posameznike, družbo in demokracijo z namenom krepitev zaupanja, kritičnega razmišljanja in splošne UI pismenosti.

V sklopu upravljaljske strukture programa NpUI je z vidika Konzorcija VM in Mreže NVO-VID zlasti **pomembna** vzpostavitev stalnega foruma za UI kot svetovalnega telesa Vlade RS, v katerem bodo sodelovali tudi predstavniki civilne družbe. Prav tako v tem sklopu prepoznavata **relevantnost** informacij in zaključkov glede (ne)uspešnosti izvajanja NpUI do leta 2025, na podlagi katerih so navedeni mehanizmi za učinkovitejše in odgovornejše izvajanje NpUI.

Pripombe na predlog NpUI 2030

Po drugi strani želimo v Konzorciju vsebinskih mrež Slovenije in Mreži nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo opozoriti Ministrstvo za digitalno preobrazbo na nekatere pomanjkljivosti predloga NpUI 2030. Zato v povezavi z njimi podajamo naslednje pripombe:

1) Pri **Horizontalnemu gradniku in področju HG4: Kompetence in talenti** predlagamo dopolnitev ukrepa 4.4 Kompetence za uporabo UI v javnem sektorju, gospodarstvu in znanosti z vključitvijo nevladnega sektorja ter izvedbe ciljnih usposabljanj za zaposlene v nevladnem sektorju. Predlagamo kazalnik uspeha vsaj 50 usposobljenih zaposlenih na letni ravni v nevladnem sektorju. Predlog utemeljujemo na podlagi Strategije razvoja nevladnih organizacij v Republiki Sloveniji do leta 2030⁴, ki v analizi potreb nevladnih organizacij in predlogih rešitev navaja digitalno preobrazbo nevladnih organizacij (NVO) ter organizacijo rednih usposabljanj in delavnic za krepitev zmogljivosti NVO.

2) Pri **Horizontalnemu gradniku in področju HG5: Etika in regulacija** predlagamo dopolnitev ukrepa 5.5 Vzpostavitev in krepitev centrov zaupanja (AI Trust Hubs) s kazalnikom uspeha, ki bo meril stopnjo zaupanja prebivalstva v umetno inteligenco (svetovni indeks umetne inteligence - WIN World AI Index⁵ ali drug ustrezen indeks).

3) Pri **Horizontalnemu gradniku in področju HG6: Podporno okolje** predlagamo dopolnitev ukrepa 6.10 Podpora podjetjem in nevladnim organizacijam za izvajanje projektov in programov ozaveščanja javnosti o UI z vključitvijo podpore mreženju in koordinaciji NVO za sodelovanje pri aktivnostih raziskav, razvoja, uvajanja in uporabe UI na nacionalni ravni in ravni EU. Dopolnitev utemeljujemo z že obstoječim ukrepom 7.6 v okviru strateškega cilja SC7 v NpUI 2025⁶. Predlog dodatno utemeljujemo na podlagi Strategije razvoja nevladnih organizacij v Republiki Sloveniji do leta 2030, ki v analizi potreb nevladnih organizacij in predlogih rešitev navaja izboljšanje podpornega okolja in krepitev zmogljivosti obstoječih mrež in regijskih podpornih centrov NVO, ki bodo nevladnim organizacijam nudili strokovno pomoč in svetovanje.

4) Popravek **navedbe glede aktualnega stanja osnovnih digitalnih kompetenc med prebivalci Slovenije** (str. 79). Statistični urad RS je 4. decembra 2025 objavil nove podatke o uporabi interneta v gospodinjstvih in pri posameznikih⁷. Podatki kažejo, da ima v Sloveniji osnovne digitalne kompetence še vedno le 47 % prebivalstva. To pomeni, da Slovenija na tem področju od leta 2023 ni naredila napredka. Hkrati je v primerjavi z drugimi državami članicami EU povečala zaostanek za povprečjem EU. Nižji delež prebivalstva z osnovnimi digitalnimi kompetencami imata le Bolgarija (38 %) in Romunija (31 %)⁸.

Pričakovanja glede izvajanja NpUI 2030

Konzorcij vsebinskih mrež Slovenije in Mreža nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo pričakujeta, da se pri uresničevanju NpUI 2030 **ne bo ponovilo slabo upravljanje**, ki se je med drugimi pokazalo na primeru neizvajanja ukrepov za nevladne organizacije v predhodnem nacionalnem načrtu. Kljub temu, da je Ministrstvo za digitalno preobrazbo večkrat in javno podalo

4 Vir: <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/strategija-razvoja-nevladnih-organizacij-do-2030-in-strategija-razvoja-prostovoljstva-do-2030/>.

5 Vir: Prvi svetovni indeks umetne inteligence (WIN World AI Index) <https://www.mediana.si/prvi-svetovni-indeks-umetne-inteligence-slovenija-zaostaja-svet-pa-ze-vstopa-v-dobo-ui/>.

6 Vir: Nacionalni program spodbujanja razvoja in uporabe umetne inteligence RS do leta 2025 – NpUI (str. 47-49) <https://nio.gov.si/products/nacionalni%2Bprogram%2Bspodbujanja%2Brazvoja%2Bin%2Buporabe%2Bumetne%2Binteligence%2Brs%2Bdo%2Bleta%2B2025%2Bnpui?release=0.1>

7 Vir: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/14007>.

8 Vir: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/digitalisation/>.

informacijo, da bo v okviru financiranja podpornega okolja vsebinskih mrež NVO vključilo tudi podporo ukrepom na področju umetne inteligence. Konzorcij VM in Mreža NVO-VID prav tako pričakujeta, da bo Ministrstvo, pristojno za informacijsko družbo, **dejansko vzpostavilo centralizirani model upravljanja NpUI 2030**, kot je predviden v poglavju 5. Upravljavska struktura programa NpUI.

Prosimo, da nam pisni odziv na pripombe in predloge Konzorcija vsebinskih mrež Slovenije in Mreže nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo posredujete na naslednje e-naslove: info@institut-utrip.si (za Konzorcij VM), mreza.nvo@informacijska-druzba.org in simon.delakorda@inepa.si (za Mrežo NVO-VID).

S spoštovanjem,

Za Konzorcij vsebinskih mrež Slovenije

Matej Košir, direktor Inštituta za raziskave in razvoj »Utrip«

E: info@institut-utrip.si / M: 031 880 520

Za Mrežo nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo

mag. Simon Delakorda, koordinator zagovorništva in mreženja, Zavod Inštitut za elektronsko participacijo

E: simon.delakorda@inepa.si / M: 041 365 529

Poslano po e-pošti:

- naslovniku

Objava na spletnih straneh:

- <https://www.nevladni.info>

- <https://www.informacijska-druzba.org>

* * * * *

Vsebina dopisa je bila pripravljena v okviru projekta »Krepitev vsebinskih mrež nevladnih organizacij za kakovostne javne politike«, ki ga sofinancira Ministrstvo za javno upravo v okviru javnega razpisa za razvoj in profesionalizacijo NVO in prostovoljstva 2024«. Spletna stran projekta <https://www.nevladni.info/>.